

03.11.2020 11 В Всесвітня історія

Тема: Тенденції соціально-економічного та політичного життя держав Північної Америки та Західної Європи.

1. Економічний розвиток країн Заходу у другій половині XX ст.

У роки Другої Світової війни економіка США не постраждала, а господарство країн Західної Європи і Японії було серйозно зруйновано. Поштовхом до зростання став план Маршалла. Важливою умовою економічного зростання було розширення ринку.

Роки економічного зростання попали на період видобутку дешевої нафти в районі Перської затоки. Низька собівартість, висока якість і великі розміри видобутку призвели до витіснення нафтою вугілля, що значно скоротило витрати у виробництві.

Почалась технічна революція, головною рушійною силою і символом став комп'ютер. У 1973 р. американець *Стівен Джобс* створив перший персональний комп'ютер, а в 1977 р. почалось їх серійне виробництво. Лідерство захопили фірми "Епл Макінтош" та "Майкрософт". У впертій конкурентній боротьбі перемогу здобула остання, а її власник *Б.Гейтс* став одним з найбагатших людей світу.

Комп'ютеризація відкрила дорогу застосуванню нових технологій у виробництві: роботів, гнучких технологічних ліній, систем автоматичного проектування і т.д. Одночасно масово розпочалось виробництво нових матеріалів. Розвивались біотехнологія, генна інженерія тощо.

Після другої світової війни світове господарство складалося з:

- економічно розвинених країн (до них належали США, Японія, країни Західної Європи, які склали три фінансово-промислові панівні центри.
- держав соціалістичного табору);
- країн, що розвиваються, утворених після розпаду колоніальної системи.

Характерні особливості економічного розвитку:

- зростання у виробництві ролі НТП;
- запровадження механізації і автоматизації виробництва, нових технологій;

- звільнення значних людських ресурсів з матеріальної сфери виробництва і використання їх у сфері послуг;

- підвищення життєвого рівня населення;

- в промисловості вичерпування національних родовищ руд і вугілля, конкуренція імпортої нафти, підвищення ефективності використання палива зумовили скорочення у ВВП частки добувних галузей. Випереджаючими темпами розвивалося виробництво електроенергії, газопостачання, хімічна промисловість. Друге місце в розвитку посідала електротехнічна галузь, провідна роль належала машинобудуванню. Виникли нові галузі: аерокосмічна, радіоелектронна.

В сільському господарстві відбувався перехід до машинного виробництва, стандартизованої продукції, землеробства, широке впровадження досягнень НТП. С/г перетворилося на індустріальну галузь, кількість працюючих тут зменшилася.

Швидкі темпи економічного зростання доповнюються початком інтеграції в єдиний західноєвропейський простір.

- В 1951 році в Парижі було створено європейське об'єднання вугілля і сталі (ЄОВС). До нього ввійшли ФРН, Франція, Італія, Бельгія, Нідерланди, Люксембург. Ця організація об'єднала кам'яновугільну, залізорудну, металургійну галузі і контролювала 60% виплавлення сталі, 50% видобутку кам'яного вугілля в Західній Європі.
- В 1957 році було підписано в Римі договір про створення Європейського Економічного Співтовариства (ЄЕС), його підписали ФРН, Франція, Італія, Бельгія, Нідерланди, Люксембург. Мета – створити спільний ринок, забезпечити рівномірний розвиток, стабільність і добробут населення Західної Європи.
- Євроатом, створений в 1957 році мав координувати розвиток атомної енергетики.
- у листопаді 1993 року вступив в силу Маастрихтський договір, згідно з яким до кінця десятиріччя Європейське Співтовариство мало перетворитись у валютний, економічний і політичний Європейський Союз з єдиними зовнішньою політикою, громадянством та валютою.

2.Соціальний розвиток країн Заходу у другій половині XX ст.

- зниження темпів приросту населення. Це відбувалось за рахунок скорочення народжуваності, що було пов'язано насамперед із завершенням демографічної революції – кардинальними змінами в уявленні людей про те, скільки дітей повинно бути в сім'ї.
- Витрати сім'ї на виховання дітей зросли, а батьки опинились перед вибором: або дітей буде багато, але тоді вони не в змозі дати їм необхідну освіту, або дітей буде менше, але вони будуть більш підготовлені до життя. Тому вибір все частіше стали робити вибір на користь меншої кількості дітей.
- під час війни загинула значна кількість чоловічого населення, що призвело до зміни пропорції між чоловічим і жіночим населенням на користь останніх значна частина жінок залишилась незаміжніми.
- Серйозні зміни відбулися у структурі та чисельності сільського населення. Воно зменшилось вдвічі. При цьому сільські жителі зовсім не схожі на традиційне селянство. Сучасне фермерське господарство потребує висококваліфікованої праці і повністю орієнтоване на ринок.
- Великий бізнес також зазнав змін. Економічне піднесення 60-х років, НТР створили умови для швидкого збагачення багатьох підприємців. Наприклад Біл Гейц – найбагатша людина у світі – власник компанії Майкрософт, що створює програмне забезпечення для комп'ютерів.
- Водночас сучасне західне суспільство породжує і свої специфічні соціальні проблеми. Прискорений темп життя і роботи примушує людину знаходитись у постійному стресі. Не всі витримують ці напруги. Алкоголізм, наркоманія – це спроби уникнути реального життя.
- Злочинність підштовхується бажанням досягти швидкого матеріального збагачення незаконним шляхом. Важкі соціально-психологічні наслідки має хронічне безробіття, навіть якщо безробітний отримує допомогу. Людина втрачає самоповагу. Соціальна апатія переходить в агресивність і відповідно в насильство.

3.Політичний розвиток країн Заходу у другій половині XX ст.т - це насамперед розвиток ліберальної демократії. Він йшов двома напрямками.

У 70-х роках у Західній Європі було ліквідовано останні фашистські і авторитарні режими. У 1974 р. в результаті революції був відкритий шлях до демократії в Португалії. У тому ж році було повалено військовий режим у Греції. У 1975 р. після смерті Франко на шлях демократії стала Іспанія.

Демократія сама по собі ще не є повною гарантією свободи. Часто буває, коли народні обранці більшістю голосів приймають рішення, які порушують права громадян. Тому важливо, щоб поряд з розвитком демократії йшов процес зміцнення й розширення прав і свобод громадян. Після Другої світової війни їх перелік збільшився. У 1948 р. ООН була прийнята Загальна декларація прав людини, в якій зібрано в єдине ціле громадянські, політичні, економічні, соціальні, культурні права, які склали 30 статей. Згодом було прийнято Декларацію прав дітей.

У результаті розширення функцій держави зросла бюрократизація суспільства, що призводить до таких зловживань, як хабарництво, зволікання, здирництво і т.д.

Незважаючи на ці негативні явища, ідея демократизації укорінилась в громадській свідомості. Цьому сприяло те, що становлення демократії збіглося з економічним піднесенням 50-60-х років. У свідомості простих громадян демократія асоціювалась з добробутом. Укоріненню демократії сприяли зміни в політичній культурі. Зростання добробуту, освіченості зумовили до розмивання соціальних гарантій у суспільстві і, відповідно, до встановлення політичної поміркованості, діалогів, компромісів.

Післявоєнний період – це час розквіту політичних партій. Система представницької демократії неможлива без такого політичного інституту як політична партія, яка стає ніби посередником між населенням і владою. В умовах демократії головне завдання політичних партій – забезпечити собі масову підтримку і здобути владу. У боротьбі за голоси виборців політичні партії прагнуть врахувати загальнонаціональні потреби, а не вузько специфічні певного соціального прошарку, як це було наприкінці XIX – на початку XX ст.

Зростання впливу політичних партій має низку негативних наслідків. Багато важливих питань вирішуються кулуарно у партійних канцеляріях, фракціях. Тривале знаходження при владі, як правило, призводить до зрощування партій і державних структур, що породжує корупцію

Своєрідною реакцією на засилля партій стала поява у 70-х роках масових демократичних рухів, екологічних (зелених), пацифістських, феміністичних, антиглобалістських і т.д.

Після падіння комуністичної системи нові держави проголосили, що вони обирають демократичний шлях розвитку. Проте демократія зустрічає досить серйозний опір, що пов'язано з економічними і політичними процесами в нових державах. Становлення демократичних режимів співпало з періодом жорстокої економічної кризи і значним падінням рівня життя. Також у цих країнах під прикриттям демократичної фразеології правлячої еліти процвітає корупція. Йде розкрадання національних багатств. Навіть з'явилась категорія політиків, які вміло маніпулюючи демократичною фразеологією, домагаючись підтримки і допомоги США та країн Західної Європи, використовували владу у своїх корисних цілях, насаджуючи в раїнах авторитарні режими.

Завдання.

- 1.Опрацювати пар.3-4, матеріали вчителя.
2. Скласти опорний конспект.